

-: ત્રણ તબીઅત :-

દાઅવતની તરબીયતની કિતાબોમાં યુનાન (ગ્રીસ) ના એક મશહૂર ફીલોસોફરે ઈન્સાની મિઝાજ અને તબીઅતને ત્રણ તબકામાં તકસીમ કીધી છે. (૧) ઈકરાર કરનારી (૨) શક કરનારી અને (૩) ઈન્કાર કરનારી. પહેલા કિસ્મની તબીઅતના ઈન્સાનને કોઈ કામ સિપૂર્દ કરવામાં આવે તો તે કહે છે, હાँ, જરૂર થઈ જાશે. બીજી તરહની તબીઅતનો આદમી કહેશે, શાયદ થાય યા ન પણ થાય. અને ત્રીજા તબકાનો શખ્સ કહેશે કે, ના, કોઈ હાલતમાં નહીં થઈ શકે.

પહેલા કિસ્મના મરદ-બેરોમાં પોતાને પર એઅતેબાર, એઅતેમાદ અને Self Confidence હોય છે. એ ઉમ્મીદની મશઅલ (torch) સાથે જ રાખે છે અને માને છે કે જે કામ હાથમાં લીધું છે તે જરૂર કામિયાબી સાથે પૂરું થાશે. બીજા કિસ્મનો ઈન્સાન હમેશા “હા” અને “ના” દરમિયાન ઝોલા ખાતો રહે છે. જે મુજબ કલામે પાકમાં છે, “લા ઘલા હાઉલાએ વલા ઘલા હાઉલાએ, મોઝબઝબીન ઝેના ઝાલેકા”, આ તરફ પણ નહીં તે તરફ પણ નહીં પણ દરમિયાનમાં ડામક ડોલ મોઝબઝબ. એ કોઈ હાલતમાં Positive result તરફ આવતો નથી અને એના જવાબોમાં ભરોસો હોતો નથી. સબબ એ છે કે પોતાના કામ કરવાના તરીકામાં જ ખામી હોય છે. તેથી એ દૂઘમાં અને દહીમાં બન્નેમાં પગ રાખવા તૈયાર હોય છે. ત્રીજા કિસ્મનો ઈન્સાન નિહાયત માયૂસ અને નાઉમ્મીદ હોય છે અને એ સાથે એની આદતમાં કામચોરી હોય છે. તમામ અમલ વાસ્તે કદમ લેવામાં ઈન્કારની નુકતએ નિગાહ જ અપનાવશે. એની કોશિશ કોઈ પણ જવાબદારી લઈ ઉઠવાને બદલે ટાલવાની હોય છે.

તેથી કુટુંબ-કબીલામાં કે સંસ્થા-ઈદારામાં યા સમાજ-કૌમમાં જો કોઈ ચીઝ નફા બખ્શ અને ફાયદામંદ થાય છે તે અકસર કરીને પહેલા તબકાના લોગોથી જ થાય છે. એમની ડિક્શનરીમાં નાકામિયાબીનો લફઝ હોતો નથી અને આ મિઝાજના લોગો શિકસ્ત કે હાર માની લેવા તૈયાર હોતા નથી. એનો પોતાની ઝાત પર ભરોસો અને નાકામિયાબીનો સબબ તલાશ કરી આખિરકાર ખતાઓ સુધારીને કામને અંજામ આપવા તરફ એની પૂરી તાકત લગાવી દે છે. બીજા તબકાનો ઈન્સાન પૂરે પૂરો ગરઝ પરસ્ત અને મૌકા પરસ્ત હોવાના સબબ જો કામિયાબી હાથ લાગે તો કહેવાનો કે, મને થોડું લાગતું જ હતું કે શાયદ કામ બની જાશે અને અગર નાકામી મીલે તો પણ કહેવાનો કે, શું હું પહેલેથી નહોતો કહેતો કે આ કામ ન થઈ શકે? અને ત્રીજા તબકાનો ઈન્સાન તો નાકામિયાબી પર એક નવું જ બહાનું તલાશ કરીને કોઈ બીજાના માથા પર સેહરો બાંધી નાકામી પર ઝોરશોરથી પુકાર કરશે કે, હું તો એ જ ખયાલનો હતો કે આ કામ તો કોઈ હાલતમાં થાવાનું જ નહોતું. બલ્કે કોશિશ અને તદબીરની નાકામિયાબી પર તે ખુશ થાશે અને પોતાની તબીઅતમાં ઈન્કાર કરવાની આદતને ઔર મઝબૂત બનાવશે. ★